

R O M Â N I A
ÎN ALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
Secția I civilă

Decizia nr. 328/2012

Pronunțată în ședință publică, astăzi 23 ianuarie 2012.

Asupra cauzei de față, constată următoarele:

Tribunalul Bihor, secția civilă, prin sentința civilă nr. 48 din 24 februarie 2010, a admis în parte acțiunea formulată și precizată de către reclamantul M.M.A., în contradictoriu cu pârâta SC D.C. SRL și pe cale de consecință: pârâta a fost obligată să plătească reclamantului suma de 16.000 lei cu titlu de daune morale și să publice în termen de 7 zile de la rămânerea irevocabilă a hotărârii a unui material rectificabil.

Pentru a hotărî astfel, instanța de apel a reținut următoarele:

În numărul 166, seria a III-a ediție 12 - 18 august 2008 al ziarului „I.V.” s-a înscris un articol intitulat „Moarte misterioasă” în care, autorul articolului, anonim, a relatat cazul unui tânăr de 36 ani care a decedat la Spitalul Județean din Oradea după ce a fost operat de apendicită de către reclamant.

Conținutul articolului este următorul: „În urmă cu aproximativ două săptămâni, un tânăr de 36 ani a murit, la Spitalul Județean din Oradea, după ce a fost operat de apendicită. Condițiile în care a survenit decesul nu au fost încă elucidate, singura certitudine fiind aceea că tânărul a fost pacientul decanului Facultății de Medicină și Farmacie din Oradea. Cazul a fost analizat de o comisie profesională care nu a găsit, se pare, nici o culpă medicală. Poate și datorită faptului că, de regulă, aceasta este condusă de același A.M.”

Falsitatea celor relatate prin articolul amintit rezultă din adresele emise de către Spitalul Clinic Județean de Urgență Oradea și de către Parchetul de pe lângă Tribunalul Bihor, respectiv Parchetul de pe lângă Judecătoria Oradea.

Deontologia profesională a jurnaliștilor presupune o informare corectă și profesionistă. Critica transmisă prin presă nu trebuie împiedicată, dar aceasta trebuie să fie realistă, iar informațiile pe care se bazează trebuie să fie veridice.

În speță, articolul litigios conține afirmații false și virulente ce-l vizează direct pe reclamant, afirmații care indiscutabil au avut un impact negativ asupra reputației profesionale a reclamantului, condițiile în care reclamantul deține titlul de doctor în medicină, titlul științific de profesor universitar și exercită funcția de decan al facultății de Medicină din cadrul Universității din Oradea. De asemenea, reclamantul deține calitatea de asociat fondator în cadrul SC P.I. SRL, firmă care desfășoară activități în domeniul privat medical de aproape 15 ani. A se vedea în acest sens înscrisurile depuse la dosar.

Curtea de Apel Oradea, secția civilă mixtă, prin decizia civilă nr. 34 din 4 februarie 2011, a admis, ca fondat, apelul declarat de pârâta SC D.C. SRL, în contradictoriu cu reclamantul M.M.A., împotriva sentinței civile nr. 48 din 24 februarie 2010 pronunțată de tribunalul Bihor, pe care a schimbat-o în totalitate în sensul că: a respins acțiunea formulată de reclamantul M.M.A. împotriva pârâtei SC D.C. SRL Oradea.

Pentru a hotărî astfel, instanța de apel a reținut următoarele:

Acțiunea promovată de reclamant împotriva pârâtei apelante este în esență o acțiune în răspunderea civilă delictuală, iar instanța de fond a apreciat că prin articolul apărut în ziarul „I.V.” nr. 166 ediția 12 – 18 august 2008, intitulat „Moarte misterioasă”, s-au produs reclamantului prejudicii de natură morală, încălcându-i-se dreptul la imagine și reputație, câtă vreme s-au depășit limitele normale ale exercitării dreptului la liberă exprimare prevăzut de art. 10 din C.E.D.O. și art. 33 și 31 din Constituția României.

Analizând articolul incriminat, probele administrate în cauză, raportat la dispozițiile legale și jurisprudența C.E.D.O., s-a apreciat că apelul este fondat, acțiunea reclamantului fiind neîntemeiată față de cele ce urmează:

În cuprinsul articolului incriminat se face referire la „moartea misterioasă” a unui tânăr care a decedat în spital, arătându-se că acesta a fost operat, condițiile în care a survenit decesul nu au fost încă elucidate, că singura certitudine este aceea că a fost pacientul doctorului M., decanul facultății de medicină, reclamantul din prezenta cauză.

Subiectul abordat în articolul de față este unul de interes general, social, actual pentru societatea românească, astfel

cum este activitatea medicală.

Conform jurisprudenței bine conturate a C.E.D.O., presa are un rol esențial într-o societate democratică, fiind considerată de altfel a patra putere în stat și care pe de o parte nu poate depăși anumite limite, care țin de protejarea reputației și drepturilor persoanelor dar care, pe de altă parte, are obligația de a comunica informații, idei, discuții cu privire la toate problemele de interes general.

Așadar, în speță, sunt în discuție două valori garantate de Convenție, libertatea de exprimare prevăzută de art. 10, respectiv dreptul la reputație, accesoriu dreptului la respectarea vieții private, ocrotit de art. 8, iar între acestea trebuie păstrat tot timpul un just echilibru.

Astfel, cum rezultă din probele administrate în cauză, cele relatate prin articolul incriminat nu sunt false în totalitatea lor: persoana, respectiv tânărul a decedat în spital, a fost la un moment dat pacientul reclamantului, a fost operat, nu se stipulează că reclamantul ar fi fost medicul care l-a operat sau că din această cauză ar fi decedat, singura certitudine, astfel cum este inserată în articol, este că tânărul a fost pacientul reclamantului, ceea ce este și confirmat de altfel prin adresa D.S.P. Bihor – Spitalul Clinic Județean de Urgență Oradea nr. 2257 din 20 ianuarie 2010.

Nu s-a putut reține, așadar, că întreg articolul este fals și virulent și a avut un impact negativ asupra reputației profesionale a reclamantului, care de altfel, conform probelor dosarului, este persoană publică, doctor în medicină, profesor universitar și decan al Facultății de Medicină Oradea, a fost șeful secției de chirurgie la Spitalul Județean Oradea, etc., o activitate prodigioasă de altfel.

În baza probelor administrate nu s-a putut reține că jurnalistul publicației ar fi încălcat prevederile art. 10 din Convenție, astfel cum a reținut instanța de fond.

Față de prevederile art. 30 și 31 alin. (1) din Constituția României, raportat la art. 10 din Convenție, care conform art. 11 alin. (3), art. 20 și 148 alin. (2) din Constituție constituie izvor de drept, instanța a apreciat că un element esențial pe care trebuie să-l aibă în vedere este buna credință a autorului relatării.

În cauză s-a apreciat că buna credință a autorului articolului raportat la faptul că având obligația conform art. 2 C. deontologic, de a publica doar informațiile de a căror veridicitate este singur, după ce în prealabil le-a verificat de regulă din cel puțin două surse credibile, a fost dovedită în speță, acestea au fost urmarea unor investigații prealabile, surse din cadrul instituției medicale, familiei victimei, astfel cum rezultă și din proba testimonială administrată în apel. Nu s-a putut reține, așadar, încălcarea libertății de exprimare și libertatea presei astfel cum aceasta este reglementată de art. 30 din Constituție, nefăcându-se dovada că aceasta a fost exercitată peste condițiile și limitele impuse de art. 30 alin. (3), nefiind lezată, în opinia instanței de apel, dreptul subiectiv al reclamantului la respectarea demnității onoarei și a dreptului acestuia la propria imagine.

De asemenea, nu s-a putut reține că în cauză sunt întrunite condițiile răspunderii civile delictuale, neputându-se aprecia că fapta ilicită, respectiv neexercitarea libertății de exprimare în condițiile impuse de alin. (3) al art. 30 din Constituție, prin articolul incriminat nefăcându-se dovada unui prejudiciu suferit de reclamant sau lezarea dreptului subiectiv la respectarea demnității, onoarei, propriei imagini și reputației profesionale, astfel cum sunt acestea reținute în textele legale mai sus menționate.

În acest context și necontestat de altfel, faptele evocate în articolul susmenționat nu au fost false în totalitate, atât decesul cât și internarea sau operația, faptul că a fost pacientul reclamantului la un moment dat, sunt confirmate. De altfel, se și specifică în articolul care a fost inserat la ultima pagină a ziarului, în rubrica de bârfe „prinși în of-side”, că singura certitudine este faptul că a fost pacientul reclamantului la un moment dat, ceea ce, astfel cum s-a arătat, a fost confirmat.

În jurisprudența sa, C.E.D.O. face referire la protejarea persoanelor publice de atacuri grave și nefundamentate, dar și la faptul că atitudinea sau activitatea lor poate constitui preocupare legitimă a presei, justificată și de interesul general al informației prezentate, iar presa nu trebuie descurajată să participe la discutarea problemelor de interes general, social, economic, legitim, prin măsurile luate sau sancțiunile aplicare acestora.

Chiar dacă s-ar aprecia că jurnalistul publicației nu a respectat întru totul obligația ce îi revenea potrivit Codului deontologic de a utiliza în materialele de presă doar informația certă, „verificată în general din cel puțin două surse credibile”, în ansamblu nu s-a putut aprecia atitudinea acestuia ca fiind făcută cu rea credință, afirmațiile și opinia sa înscriindu-se în doza de exagerare și de provocare acceptată și chiar informațiile greșite sau dubitative nu justifică acțiunea în răspunderea civilă delictuală, obligația părții la plata unor daune morale, cu atât mai mult cu cât

reclamantul avea și posibilitatea de a solicita dreptul la replică, conform prevederilor legale.

În cauza B. contra României, C.E.D.O. face vorbire de faptul că indiferent că afirmațiile ziaristului reprezintă imputări ale unor fapte sau judecăți de valoare, faptul trebuie să aibă o bază factuală suficientă, care înlătură reaua credință ori, astfel cum am arătat, articolul incriminat are această bază factuală.

În aceeași hotărâre C.E.D.O., cu trimitere și la cauzele P. și O. contra Austriei, C. și M. contra României, se face referire și la faptul că nu se poate reține reaua credință câtă vreme articolul se înscrie în doza de exagerare și de provocare acceptabilă.

În cauza B. și SC R contra României, C.E.D.O. înțelege să reamintească, ca de altfel și în celelalte hotărâri mai sus enunțate, principiile fundamentale care se desprind din jurisprudența sa referitoare la libertatea de exprimare. Se face totodată vorbire că, în condițiile în care imputările de fapte sau judecăți de valoare au temei faptic, acestea nu pot fi catalogate ca „afirmații în mod deliberat calomnioase, ci drept echivalentul unei libertăți jurnalistice ce include și eventuala recurgere la o anumită doză de exagerare, chiar de provocare”.

Așadar, conform jurisprudenței constante a Curții Europene, este recomandată analizarea cu prudență a situațiilor de descurajare a presei de a participa la discutarea problemelor de interes legitim general, iar pe de altă parte se cere și responsabilități și obligații și din partea jurnaliștilor, care sunt datori să acționeze cu bună credință pentru furnizarea informațiilor, conform eticii profesionale (cauza B.T. și S.).

Raportat la aceste obligații, nu s-a putut reține, în opinia instanței de apel, că prin articolul incriminat s-au prezentat fapte despre viața privată, respectiv activitatea profesională a reclamantului, de natură a edicta cu titlu de adevăr și certitudine existența unei legături de compatibilitate între activitatea medicală sau profesională a reclamantului și decesul unui pacient.

Împotriva deciziei civile mai sus menționată a declarat recurs reclamantul M.M.A., criticând-o ca fiind nelegală, invocând dispozițiile art. 304 pct. 7, 8 și 9 C. proc. civ., deoarece:

- Articolul incriminat are un caracter mincinos, neadevărat, împrejurare care rezultă cu prisosință din documentele comunicate de autoritățile cărora li s-au solicitat lămuriri în cauză. Este evident caracterul mincinos și defăimător al articolului incriminat, menit să lovească în reputația profesională a reclamantului recurent.

Recursul este nefondat.

Examinând decizia recurată de reclamantul M.M.A. prin prisma motivelor de recurs invocate și cele din oficiu se rețin următoarele:

Acțiunea pronunțată de reclamant împotriva părâtei-intimate SC D.C. SRL Oradea, este o acțiune în răspunderea civilă delictuală, iar prin articolul apărut în ziarul „I.V.” nr. 166 ediția 12 - 18 august 2008 intitulat „Moarte misterioasă”, s-ar fi produs reclamantului prejudicii de natură morală, încălcându-i-se dreptul la reputația prevăzută de art. 10 din C.E.D.O. și art. 33 și 31 din Constituția României.

În cuprinsul articolului incriminat se face referire la „moartea misterioasă” a unui tânăr care a decedat în spital, arătându-se că acesta a fost operat, condițiile în care a survenit decesul nu au fost încă elucidate, și că singura certitudine este aceea că a fost pacientul doctorului M., decanul facultății de medicină.

Subiectul abordat în articolul de față este unul de interes personal, social, actual pentru societatea românească, astfel cum este activitatea medicală.

Conform jurisprudenței bine conturate a C.E.D.O. presa are un rol, esențial într-o societate democratică, având obligația de a proteja reputația și drepturile persoanelor, dar și obligația de a comunica informații, idei, discuții cu privire la toate problemele de interes general.

În speță, sunt în discuție două valori garantate de Convenție, libertatea de exprimare prevăzută de art. 10, respectiv dreptul la reputație, accesoriul dreptului la respectarea vieții private, ocrotit de art. 8, iar între acestea trebuie păstrat tot timpul un just echilibru.

Așa cum rezultă din probele administrate în cauză, cele relatate prin articolul incriminat nu sunt false în totalitatea lor; persoana, respectiv tânărul a decedat în spital, a fost la un moment dat pacientul reclamantului, a fost operat, nu se stipulează că reclamantul ar fi fost medicul care l-a operat sau că din această cauză ar fi decedat, singura certitudine, astfel cum este menționată în articol, este că tânărul a fost pacientul reclamantului, lucru care este conformat și de

D.S.P. Bihor – Spitalul Clinic Județean de Urgență Oradea.

Prin urmare, nu se poate reține că întreg articolul este fals și virulent și că, a avut impact negativ asupra reputației profesionale a reclamantului, care de altfel, conform probelor existente la dosarul cauzei, este persoană publică, doctor în medicină, profesor universitar și Decan al Facultății de Medicină Oradea.

Nu se poate reține în baza probelor administrate că jurnalistul publicației ar fi încălcat dispozițiile art. 10 din Convenție.

Față de dispozițiile art. 30 și 31 alin. (1) din Constituția României, raportat la art. 10 din Convenție care, conform art. 11 alin. (3), art. 20 și art. 148 alin. (2) din Constituție constituie izvor de drept, instanța apreciază că un element esențial, ce trebuie avut în vedere este buna-credință a autorului articolului menționat mai sus.

În cauză, se apreciază că buna-credință a autorului articolului raportat la faptul că obligația conform art. 2 C. deontologic, de a publica doar informațiile de a căror veridicitate este sigur, după ce în prealabil le-a verificat de regulă din cel puțin două surse credibile, acestea au fost urmarea unor investigații prealabile, surse din cadrul instituției medicale, familiei victimei, așa cum rezultă și din proba testimonială administrată și în faza de apel. Nu se poate reține, așadar, încălcarea libertății de exprimare și libertatea presei, astfel cum aceasta este reglementată de art. 30 din Constituție, nefăcându-se dovada că aceasta a fost exercitată peste condițiile și limitele impuse de art. 30 alin. (3), nefiind lezat dreptul subiectiv al reclamantului la respectarea demnității, onoarei și a dreptului acestuia la propria imagine.

Nu se poate, de asemenea, reține că în cauză sunt întrunite condițiile răspunderii civile delictuale, neputându-se aprecia că fapta ilicită, respectiv neexercitarea libertății de exprimare în condițiile impuse de alin. (3) al art. 3 din Constituție, prin articolul incriminat nefăcându-se dovada unui prejudiciu suferit de reclamant sau lezarea dreptului subiectiv la respectarea demnității, onoarei, propriei imagini și reputației profesionale, astfel cum sunt acestea reținute în textele legale mai sus menționate.

În acest context și de necontestat sunt faptele evocate în articolul susmenționat, în sensul că nu au fost false în totalitate, atât decesul cât și internarea sau operația, faptul că, tânărul decedat a fost pacientul reclamantului, la un moment dat, sunt confirmate.

De altfel, se și specifică în articolul care a fost inserat la ultima pagină a ziarului, la rubrica de bârfe „prinși în of-side”, că singura certitudine este faptul că tânărul a fost pacientul reclamantului la un moment dat, ceea ce, astfel cum s-a arătat, s-a și dovedit.

În jurisprudența sa, C.E.D.O. face referire la protejarea persoanelor publice de atacuri grave și nefundamentate, dar și la faptul că atitudinea sau activitatea lor poate constitui preocuparea legitimă a presei, justifică și interesul general al afirmației prezentate, iar presa nu trebuie descurajată să participe la discutarea problemelor de interes general, social, economic, legitim prin măsurile luate au sancțiunile aplicate acesteia.

Chiar dacă s-ar aprecia că jurnalistul publicației nu a respectat întru totul obligația ce-i revenea potrivit Codului deontologic de a utiliza în materialele de presă doar informația certă „verifică în general din cel puțin două surse credibile”, în ansamblu nu se poate aprecia atitudinea acestuia ca fiind făcută cu rea-credință, afirmațiile și opinia sa înscriindu-se în doza de exagerare și de provocare acceptată, și chiar informațiile greșite sau dubitative nu justifică acțiunea în răspunderea civilă delictuală și obligația părții la plata unor daune morale.

În cauza B. contra României, C.E.D.O. face vorbire de faptul că indiferent că afirmațiile ziaristului reprezintă imputări ale unor fapte sau judecăți de valoare, faptul trebuie să aibă o bază factuală suficientă, care înlătură reaua-credință or, astfel cum s-a arătat, articolul incriminat are această bază factuală.

În aceeași hotărâre C.E.D.O., cu trimitere și la cauzele P.O. contra Austriei, C. și M. contra României, se face referire și la faptul că nu se poate reține reaua-credință câtă vreme articolul se înscrie în doza de exagerare și de provocare acceptabilă.

Prin urmare, conform jurisprudenței constante a Curții Europene, este recomandată analizarea cu prudență a situațiilor de descurajare a presei de a participa la discutarea problemelor de interes legitim general, iar, pe de altă parte, se cere și responsabilități și obligații și din partea jurnaliștilor, care sunt datori să acționeze cu bună-credință pentru furnizarea informațiilor, conform eticii profesionale, cauza B.T. și S.

Față de cele reținute, nu se poate reține că prin articolul incriminat sau prezentat fapte despre viața privată, respectiv activitatea profesională a reclamantului, de natură a edicta cu titlu de adevăr și certitudine existența unei legături de

compatibilitate între activitatea medicală sau profesională a reclamantului și decesul unui pacient.

În speță, nu s-a făcut dovada îndeplinirii condițiilor răspunderii civile delictuale invocate de reclamant, cum de altfel nu s-a reținut nici că s-ar fi încălcat dispozițiile art. 8 din C.E.D.O., care ocrotește dreptul la respectarea vieții private, care include și dreptul la reputație.

Așadar, față de cele reținute se va respinge recursul ca nefondat.

PENTRU ACESTE MOTIVE

ÎN NUMELE LEGII

D E C I D E

Respinge, ca nefondat, recursul declarat de reclamantul M.M.A. împotriva deciziei nr. 34/ A din 4 februarie 2011 a Curții de Apel Oradea, secția civilă mixtă.

Irevocabilă.

Pronunțată în ședință publică, astăzi 23 ianuarie 2012.